

PRAKTICKÝ RÁDCE EVROPANA

JAK CHRÁNIT PLANETU

vestovníce
MALÉ VELKÉ RADY

Obsah:

1. Planeta Země v závoji atmosféry
2. Země se ohřívá a klima se mění
3. Jaké navazující dopady má změna klimatu?
4. Klima nerespektuje hranice států
5. Kdo za to může?
6. Energie
7. Doprava
8. Pralesy
9. Spotřeba
10. Zemědělství
11. Inspirace a odkazy

Vydavatel: ©ZO ČSOP Veronica

Brno, květen 2007

Grafická úprava: © Rostislav Pospíšil

Tisk: Adatisk Adamov

1. Planeta Země v závoji atmosféry

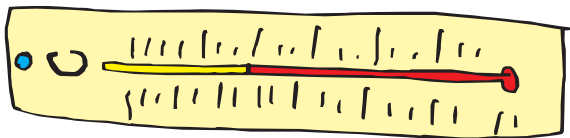

Vesmír je hodně studený, jeho typická teplota je asi $-270\text{ }^{\circ}\text{C}$. Nebýt toho, že zemská atmosféra dobře tepelně izoluje, tj. málo propouští dlouhovlnné infračervené záření, vyzářoval by povrch Země do vesmíru o polovinu větší výkon, než je příkon na Zemi ze Slunce. Výdaje o polovinu větší než příjmy nejsou dlouho udržitelné. Do sta let by Země zmrzla na kost. Naštěstí obsahuje naše atmosféra příměsi, zvané skleníkové plyny, které většinu záření z povrchu Země pohltí. Díky nim také vyzářuje sama atmosféra na stejných vlnových délkách zpět dolů - takového záření je dokonce více než původního slunečního (s vlnovými délkami dvacetkrát menšími). Sklo ve skleníku se chová podobně: slunečního záření propustí celých osm desetin, zatímco pro dlouhovlnné záření je nepropustné. Dolů do skleníku pak září ono samo a ne mnohem studenější vzduch ve výškách mnoha kilometrů. Do nebe září také jen sklo, a ne teplejší půda pod ním. Díky sklu je ve skleníku (ale i v nevytápěných domech) vyšší teplota než v okolní krajině a díky skleníkovým plynům v ovzduší je průměrná teplota povrchu Země v průměru o třicet stupňů vyšší než teplota Měsíce.

Na kdysi pusté planetě Zemi vzniklo proto příznivé prostředí pro vývoj jednobuněčných organismů, rostlin, živočichů a člověka do podoby a rozsahu, jak ho dnes poznáváme a zažíváme. Klima na Zemi se ustálilo v dynamické rovnováze. Jaké bylo složení vzduchu, lze zjistit vědeckými postupy například z bublinek vzduchu uvězněných v hloubkách desítek metrů až několika kilometrů v ledu v Antarktidě. Víme tak, jak během statisíců let složení atmosféry kolísalo se střídáním dob ledových a mezi-
ledových.

Nejvýznamnější roli pro tzv. skleníkový efekt na Zemi hrají vodní pára, oxid uhličitý (CO_2), oxid dusný (N_2O), metan (CH_4) a ozon. Díky původní koncentraci skleníkových plynů, stabilní od konce ledové doby, bývala průměrná teplota na Zemi $15\text{ }^\circ\text{C}$. To platilo až do konce 18. století. S nástupem uhelné a pak i ropné ekonomiky, průmyslu, intenzivního zemědělství a dopravy začaly koncentrace všech skleníkových plynů růst a rostou čím dále rychleji. Hlavní podíl na tom má oxidace uhlíku záměrně vytěženého ze sedimentů (spalování fosilních paliv). Za poslední tři století se zvýšil podíl CO_2 v atmosféře o 36 %. V atmosféře se navíc objevily halogenované uhlovodíky a fluorid sírový. Zemské ovzduší nás tak od studeného vesmíru izoluje víc a víc -

lze to přirovnat ke změně, když se dvojitá okna v domech nahradí trojitými, tedy přidá se do nich další izolační vrstva. Za posledních 200 let stoupla vlivem toho průměrná teplota Země o 0,9 stupně Celsia a oteplování se zrychluje. Vědci předpovídají, že průměrná teplota na zeměkouli do konce tohoto století stoupne o další dva až čtyři a půl stupně.

2. Země se ohřívá a klima se mění

Jaké jevy můžeme považovat za důsledek toho, že se planeta ohřívá? V České republice lze za důsledky změn klimatu považovat tyto jevy:

 nárůst takových projevů počasí, jako jsou bouře, vichřice a orkány

- extrémní výkyvy počasí
- mizející rostlinné a živočišné druhy
- prodloužení vegetačního období
- posun vegetačních zón na sever a do vyšších nadmořských výšek (pokud jsou k dispozici...)
- zvýšený výpar z půdy i transpirace rostlin

Ve světě jsou dopady oteplování Země mnohem zřetelnější:

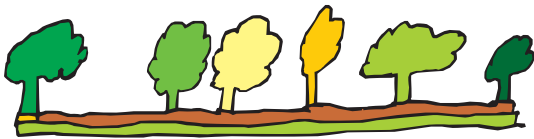
- Úbytek hmotnosti naprosté většiny ledovců táním. Ubývání ledovců se stále zrychluje.

- Hladina světových moří se za poslední století vinou oteplování zvedla o 10 až 20 centimetrů, a to vlivem ohřívání vody (její tepelné roztažnosti) a v důsledku tání ledovců. Vědci odhadují, že hladiny oceánů stoupnou nejspíše o 28 až 34 centimetrů do roku 2100.

- Oxid uhličitý se rozpouští v oceánech, čímž se jejich vody stávají kyselějšími. Takové změny mohou poškodit korály i další mořské živočichy, například různé druhy škeblí, tvrdí vědci. Korálové útesy, jako je Velký bariérový útes u pobřeží Austrálie, ohrožuje také stoupající teplota moří. Studie zveřejněná v časopise Science uvádí, že do roku 2030 bude vinou globálního oteplování zničeno až 60 procent korálových útesů.

● Spojené státy loni zasáhl zejména ničivý hurikán Katrina a ihned poté Rita, které zničily přístavní město New Orleans a zdevastovaly pobřeží Mississippi, Alabamy a Texasu. Růst intenzity hurikánů se očekává v důsledku vzrůstu teplot povrchových vrstev oceánů.

● Tání věčně zmrzlé půdy a odumírání lesů doprovází uvolňování skleníkových plynů do atmosféry.

3. Jaké navazující dopady má změna klimatu?

Příroda ve střední Evropě i obyvatelé budou muset reagovat na změny klimatu. Co můžeme očekávat?

● Šíření rostlin, živočichů, chorob a škůdců typických pro jižnější zeměpisné šířky.

- Zvýší se spotřeba elektřiny pro klimatizace v letních měsících.

- Snižování biodiverzity.

- Šíření tropických nemocí vázaných na teplomilný hmyz do území mírného pásma.

- Pokles příjmů z lyžařské a zimní turistiky, pokles zaměstnanosti v horských oblastech.

Ve světě má oteplování vliv na řadu procesů:

- Migrace osob z oblastí, které byly postiženy povodněmi, záplavami, suchem.

- Američtí vědci odhalili u ledních medvědů žijících v severozápadní Kanadě projevy kanibalismu. K pojídání jedinců stejného druhu je vede nedostatek potravy, způsobený táním ledu a zmenšováním jejich loveckých teritorií, které má na svědomí globální oteplování planety.

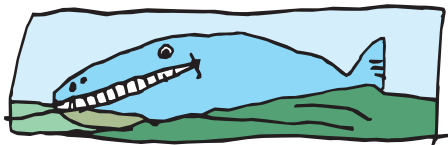
- Na tibetské plošině, které se někdy přezdívá „střecha světa“, činí úbytek z objemu ledové masy každoročně sedm procent. Údaj vyplývá z měření 681 čínských meteorologických stanic v uplynulých 40 letech. Na vodě z ledovcových řek Himálaje jsou závislé miliony lidí v jihovýchodní Asii.

- Postup pouští a písečných bouří způsobuje Číně čím dál

větší problémy. Její metropoli Peking před několika měsíci zaválo 300 000 tun prachu, který prudký vítr zanesl dokonce až do Jižní Koreje nebo Tokia.

● Zvýší se zaplavování nízko položených oblastí při příbojích vyvolaných bouřemi, zvýší se také zaplavování ostrovních států a eroze písčných pláží. Korálové ostrovy jako Tuvalu, Maledivy či Kiribati se stanou neobyvatelnými.

● Zhruba 20 procent ryb obývajících v současnosti oblast Středoziemního moře lze považovat za „přistěhovalce“, kteří se zde ještě před nedávnem vůbec nevyskytovali. Do Středozeří se tyto ryby druhy dostaly skrz Suezský průplav či přes Gibraltarskou úžinu. Také v Jaderském moři lze nyní nalézt asi 15 procent ryb, které tam vůbec nepatří a pro které tamější vody byly ještě nedávno příliš chladné. Za představitele takových „imigrantů“ lze považovat třeba jedovatou fugu, která je domovem ve vodách východní Asie.

4. Klima nerespektuje hranice států

Lidskou činností zesílený skleníkový efekt je mezinárodním problémem, který je nutné řešit na mezinárodní úrovni. Jedinou globální akcí proti emisím je zatím Kjótský protokol. Protokol schválilo v roce 1997 celkem 159 států světa. Signatářské země se zavázaly, že v letech 2008-2012 sníží celkové světové emise oxidu uhličitého a dalších skleníkových plynů o 5,2 procenta v porovnání s rokem 1990. Kjótský protokol vyprší v roce 2012, už nyní probíhají velmi složitá jednání na přípravu nové dohody.

Za emise CO₂ totiž největší zodpovědnost nesou rozvinuté státy Evropy a Ameriky, ale globální oteplování nejvíce zasáhne obyvatele rozvojových zemí. I naši politici mohou ovlivnit rozhodnutí na mezinárodní úrovni. Diskutujte o těchto tématech se svými politiky na místní, krajské i celostátní úrovni - ptejte se po zodpovědnosti za ochranu životního prostředí nejen ve vašem regionu, ale i v zemích, na které dopadají důsledky naší činnosti. Ptejte se našich politiků, co dělají pro ochranu klimatu.

K ochraně klimatu může přispět každý z nás, Kjótský protokol na to nestačí. A navíc - domácnosti se na produkci skleníkových plynů podílejí celou jednou třetinou!

5. Kdo za to může?

Největším znečišťovatelem jsou Spojené státy - na celosvětové produkci se podílejí 30 %. Vypouštějí do ovzduší 19,5 tuny skleníkových plynů na obyvatele ročně. Za USA následuje Austrálie (17,1 tuny na obyvatele ročně), Kanada (17 tun), Saúdská Arábie (13,3 tuny), Německo (10,2), Velká Británie (9,1) a Jihoafrická republika (8,2).

Česká republika patří mezi nejvýznamnější evropské viníky. V přepočtu na jednoho obyvatele způsobujeme nejvyšší emise oxidu uhličitého. Celkem je to kolem 120 milionů tun za rok, což znamená, že na každého obyvatele našeho státu připadá více než 12 tun oxidu uhličitého ročně. Většina emisí padá na vrub topení v zimě, pak následuje průmysl, doprava a zemědělství.

A kdo je největším viníkem v našich domácnostech? Nejvíce se na spotřebě energie podílí vytápění českých domů a bytů (56 %), následuje ohřev vody (24 %), chlazení (5 %), vaření (3,1 %), praní (2,7 %), osvětlení (2,6 %), ostatní spotřebiče jako televize, počítač (1,2 %), žehlení (0,8 %).

Proč vlastně skleníkové plyny, zejména oxid uhličitý, produkuje? Produkce - vypouštění - CO_2 je následkem spalování fosil-

ních paliv - uhlí, ropy, zemního plynu. Fosilními palivy topíme v budovách (v domácnosti, ve školách, všude, kde v chladné polovině roku pobýváme), uhlí nebo plyn se spaluje ve fosilních elektrárnách, ropa a také v malém množství zemní plyn jsou základem pro výrobu pohonných hmot - spalují se v motorech osobních a nákladních aut.

6. Energie

Dnes už začínáme tušit, že spalování ohromného množství fosilních paliv, které spotřebujeme na vytápění našich domů, škodí už dlouho nám a zřejmě uškodí ještě více dalším generacím. Přitom se můžeme poučit, jak postavit už dnes budovu tak, aby její potřeba (fosilní) energie byla velmi malá. To znamená, že bude i provozně levná. Bude v ní tepelná pohoda a čistý

vzduch a bude mít i vysokou životnost. Snížit lze i spotřebu vody dopravované z dálky do budovy - prostě tím, že se nezhodí voda dešťová, která na budovu napadá. Ve srovnání s předchozím požadavkem je to vedlejší, ale zato nasnadě.

Hlavní spotřeba energie padá v dnešních budovách na vrub zimního vytápění. Je to jako nosit vodu v cedníku - topíme v „nádobě“, odkud teplo prýští všemi stranami pryč. Budovám, kde to takové není, se říká „nízkoenergetické“. Přitom jsou jen normální, ne vyšinuté vinou dostatku nejlevnější energie v dějinách lidstva.

Jak tedy postavit budovu pro budoucnost (a ne pro tento den)?

1. budova musí být velkoryse tepelně izolovaná v neprůhledných částech,

2. vybavená výborně izolujícími okny, která se dají dokořán otvírat,

3. budova musí být těsná (to je nutné ověřit),

4. vybavená ventilačním systémem, který z vypouštěného vzduchu odebírá zpět teplo.

Velkorysou izolací se rozumí alespoň dvacet centimetrů skutečného izolačního materiálu zvenčí na zdech (a pod zemí)

a třicet centimetrů na horní ploše budovy. Izolačním materiálem nejsou duté cihly nebo tvárnice, ale materiály s měrnou tepelnou vodivostí jen čtyři setiny wattu na metr na kelvin. Taková tloušťka izolace nezvýší podstatně náklady na budovu, ale povede ke zcela teplým zdem a stropům. Tím i k jejich dlouhé životnosti, stejně u vnějších zdí jako u zdí v interiéru.

To jsou tedy požadavky navíc oproti běžně stavěným nemocným budovám. V jedné věci jsou ale dobré budovy proti nedobrým zjednodušené: mohou mít jen velmi skromný a levný otopný systém. U oken mohou sedět lidé, místo aby tam zavazely radiátory.

Bez elektřiny si nedokážeme dnešní život vůbec představit. Celosvětově představuje elektřina ale jen necelou sedminu spotřeby primárních zdrojů energie: ropy (34 %), uhlí (25 %), zemního plynu (21 %), vodních a jaderných zdrojů (2 % a 6 %) a dalších, zejména obnovitelných (11 %). Ropa, uhlí a zemní plyn jsou fosilní zdroje energie. Jejich zásoby vznikaly během stamilionů let a my je masivně využíváme posledních cca 200 let.

Je na čase obrátit se od fosilních zdrojů energie k obnovitelným zdrojům a zároveň snižovat naši spotřebu energie. Neznamená to krok zpět. V Dánsku poskytuje výroba větrných

elektráren práci deseti tisícům lidí. K životnímu prostředí šetrné technologie získávají stále větší zastoupení na mezinárodních trzích.

Obnovitelné zdroje jsou spolehlivé a navíc nezanechávají budoucím generacím nebezpečný odpad. Co můžete udělat vy?

● Používejte úsporné spotřebiče. Poznáte je podle energetického štítku - neúspornější na spotřebu energie i vašich úspor jsou spotřebiče energetické třídy A.

● Vypínejte spotřebiče. Tak zvaný „stand-by“ režim znamená, že spotřebič stále odebírá elektřinu!

● Nabíječky a transformátory odpojte od sítě vždy, když je už nepotřebujete.

● Rozmístěte si nábytek tak, aby byl stůl u okna a stačilo vám denní světlo.

● Používejte úsporné žárovky, zbytečně nenechávejte svítit světlo.

● Ledničku pravidelně odmrazujte a umístěte na chladné místo - ne vedle radiátoru či sporáku, její účinnost se zvýší. Chlaďte jen na takovou teplotu, kterou opravdu potřebujete.

● Při vaření používejte pokličky - snížíte tak spotřebu energie dvakrát. Energii uspoří i „papiňák“ a na plotně hrnce s rovným

dnem. Velikost hrnce volíme shodnou s velikostí plotýnky.

- Upřednostňujte sprchování před napouštěním horké vany. Vodu lze ohřívat solárními kolektory.

- Zaizolujte a utěsněte dům tak, aby nedocházelo ke zbytečným únikům energie - odborníci doporučují izolovat zdi izolačním materiálem o tloušťce 20-40 cm, škvíry a netěsnosti kolem oken lze utěsnit řadou způsobů.

- Zajímejte se o tzv. pasivní domy. Pasivní dům potřebuje o 90 % energie méně než průměrný starší dům.

- Nepřetápějte pokoje! Na schodišti a v ložnici stačí 18 °C. Každý radiátor by měl mít regulační ventil. Radiátory nezakrývejte záclonami, nábytkem.

- Při výběru vytápění dejte přednost obnovitelným zdrojům energie - zejména dřevu. Na zateplování i vytápění těmito zdroji existují dotace. Ušetříte do budoucna, neboť ceny fosilních paliv porostou.

- Větrejte krátce a intenzivně.

- Maximální teplotu vody nastavte na 55 °C, zamezíte tím i tvorbě vodního kamene.

- Nakupujte od svého dodavatele ekologickou elektřinu, tzn. elektřinu z obnovitelných zdrojů.

7. Doprava

Průměrný automobil každoročně vypustí do atmosféry tolik oxidu uhličitého, že to více než 4× přesahuje jeho vlastní hmotnost. Průměrný český osobní automobil každoročně způsobí exhalace zhruba 1,7 tuny oxidu uhličitého. Svě emise můžete spočítat poměrně snadno: vynásobte každý litr benzínu, který spotřebujete, číslem 2,29, respektive 2,60 v případě naftových motorů, a dostanete svůj příspěvek ke znečištění v kilogramech CO_2 .

Pro srovnání: během hodiny dokáže listnatý strom odebrat z ovzduší asi třicet gramů oxidu uhličitého (a uložit ve formě ligninu, celulózy a jiných cukrů), člověk naopak tolik vytvoří (oxidací potravy), kdežto auto uvolní za hodinu jízdy deset až dvacet kilogramů oxidu uhličitého - a to z uhlíku, který by jinak zůstal bezpečně uložený hluboko v zemi.

Auto zabere na parkovišti místo pro cca 14 kol. Při výrobě auta se spotřebuje takové množství energie, které je potřeba pro výrobu 70-100 jízdních kol. Ročně zemře na následky dopravních nehod kolem 1 milionu lidí. Zdraví lidí ničí i polé-
tavý prach a oxidy dusíku, které rovněž pocházejí z výfuků aut.

Co můžete udělat vy?

- chodit pěšky a jezdit na kole, na bruslích
- používat veřejnou dopravu, preferujte vlak
- jezdit autem střídavě
- dávat přednost biopalivům, hybridnímu a plynovému pohonu

8. Pralesy

Člověku stačilo necelých 40 let k tomu, aby na celém světě zničil 8 milionů km² tropického deštného pralesa, tedy polovinu jeho celkové rozlohy. Jestliže bude odlesňování pokračovat i dále tímto tempem, nezbude už za dalších 40 let z těchto tropických lesů téměř nic. Co je příčinou ničení pralesů?

● Těžba nerostného bohatství pro vyspělé průmyslové země (např. rudy, ropa).

- Využívání zemědělských produktů pro vyspělé průmyslové země (např. hovězí maso, sója na krmení, olejové palmy).
- Těžba užitkového dřeva pro vyspělé průmyslové země (tropické druhy dřeva na nábytek a pro stavbu domů).
- Těžba palivového dříví pro vzrůstající počet obyvatel.
- Programy osídlování pro obyvatele migrující z jiných přelidněných regionů.
- Úhorový systém v Brazílii - drobní zemědělci, kteří ztratili půdu.

Devastace pralesů vede k ničení životního prostředí lidí, kterým deštný prales slouží jako obydlí a zdroj obživy. Současně dochází k vymírání milionů živočišných a rostlinných druhů, narušení koloběhu živin v deštném pralese. Odlesněná půda vysychá, podléhá erozi, přestává být úrodná. Lesy se samy neobnovují.

Ztráta lesních porostů způsobuje nejen lokální, ale i globální změny klimatu. Oxidace uhlíku vázaného předtím ve dřevní biomase je významným příspěvkem k zesilování skleníkového efektu. Existuje naštěstí i opačný proces, totiž vyšší přírůstky lesů na Sibiři a v Kanadě, které část přebytku CO_2 z atmosféry převádějí do dřevní hmoty a zmírňují tak skleníkový efekt

(bohužel jen dočasně, dokud se rychleji narostlá biomasa nezačne ve druhé polovině století opět rozkládat).

Po korálových ostrovech jsou tropické deštné pralesy druhově nejbohatšími ekosystémy světa, a přestože zabírají pralesy rozlohu 6 % rozlohy zemského povrchu, žije v nich více než polovina živočišných druhů.

● Nenakupujte výrobky, jejichž výroba ničí deštné pralesy - produkty z hliníku, tropické dřevo, sója z „jihu“.

● Sázejte listnaté stromy.

9. Spotřeba

Víte, že šaty urazí 19 000 km, než se dostanou do vašeho šatníku? V Kazachstánu je pěstována bavlna na obrovských plantážích. V Turecku se z bavlny upřede vlákno. Na Tchaj-wanu je utkána z vlákna džínová látka a odtud cestuje do Portugalska

na barvení (barva pochází z Polska). V Bulharsku dojde ke zpracování látky tak, aby byla měkčí a nemačkala se. V Číně získají džíny definitivní podobu (knoflíky a nýty přijdou do Číny z Itálie a Švýcarska). Hotové džíny jsou převezeny do Francie, kde se perou s pemzou z Turecka, aby získaly moderní vzhled. Pokud je pak na džíny v Portugalsku připevněna nášivka s firemní značkou, je na ní napsáno Made in Portugal.

Globální obchod má řadu negativních dopadů - kromě velkého plýtvání energií, znečištěného ovzduší, hluku, zdevastované půdy nezapomínejme na mnohdy zoufalé pracovní a životní podmínky dospělých i dětí, kteří se nacházejí na začátku celého procesu. Tito lidé obdrží za svoji těžkou práci minimální mzdu ve prospěch manažerů mezinárodních koncernů.

Díky globalizaci nabízejí naše obchody česnek z Číny, hrušky z Argentiny, kiwi z Nového Zélandu. Ptejte se vašich obchodníků na to, odkud potraviny dováží, a poohlédněte se po místních producentech zeleniny a ovoce. Nákupem místních potravin chráníte klima, podpoříte podnikatele ve vašem regionu, občasnou návštěvou si můžete ověřit, jak jsou vaše potraviny pěstovány. Navíc jíte zdravěji, protože při dlouhé přepravě dochází

u řady potravin ke ztrátě vitaminů. V místním, dozrálém ovoci a zelenině jsou obsaženy všechny potřebné látky.

Co můžete udělat vy?

- Pěstujte si co nejvíce potravin sami, využívejte místní zdroje - nabídku zeleniny a ovoce od sousedů, příbuzných, ze statků nebo prodejen se zdravou výživou.

- Jezte sezonní zeleninu a ovoce. Produkce sezonních potravin je méně náročná na energii než pěstování ovoce a zeleniny ve vytápěném skleníku nebo dovoz zboží z dalekých zemí.

- Před nákupem zvažte, zdali si pro vás nezbytnou věc nemůžete s někým vyměnit, půjčit nebo pořídit v second-handu, antikvu - ušetříte peníze a ochráníte klima.

- Při nákupech dávejte přednost českým výrobkům. Jejich doprava způsobí méně emisí než doprava ze zahraničí.

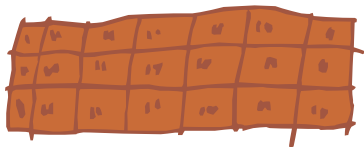
- Nakupujte výrobky z recyklovaného materiálu nebo z obnovitelných zdrojů surovin.

- Na nákupy si berte plátěnou tašku, nakupujte „rodinná“ balení - omezíte odpady.

- Žijete-li v domě, „chytejte“ dešťovou vodu pro zalévání, splachování, praní.

● Zajímejte se o firmy, jejichž výrobky si kupujete. Nepoškozují životní prostředí na druhé straně planety?

● Pokud máte rádi čokoládu, kávu nebo banány, dopřejte si je, ale při nákupu hledejte značku Fair Trade. Tato značka znamená, že zemědělci v rozvojových zemích pracují v důstojných podmínkách, mohou svým dětem umožnit návštěvu školy, dostávají spravedlivou odměnu, chrání deštný prales.

10. Zemědělství

Vedlejší produkty zemědělské výroby se stávají vyhledávanou surovinou s novým využitím - slámou se topí, izolují domy. Roste počet bioplynových stanic na výrobu elektřiny i tepla.

Důležitým příspěvkem k ochraně klimatu může být i rozvoj ekologického zemědělství. To se objede bez lehce rozpustných

minerálních hnojiv a bez krmných směsí s obsahem sójové moučky. Ekologické zemědělství má na jednotku produkce o polovinu méně emisí oxidu uhličitého než „konvenční“ chemizované zemědělství. Ekozemědělci hospodaří v co nejuzavřenějších cyklech. Podporují plodnost půdy (a tedy i růst obsahu uhlíku v ní, namísto trvalého poklesu) a chrání vodu, vzduch i krajinu. V ekologických hospodářstvích jsou zvířata chována a krmena tak, jak to odpovídá přirozenosti jednotlivých druhů - mluvíme zde o „pohodě“ zvířat.

Kvalita potravin bezprostředně souvisí s vaším zdravím. Nákupem biopotravin zatížíte svůj organismus mnohem méně zbytkovými antibiotiky, látkami podporujícími růst a výkonnost, nitráty a postřiky.

● Omezte spotřebu masa - produkce a zpracování masa jsou velmi náročné na energii, na spotřebu vody a mají negativní dopady na krajinu, nejde-li o pastevní hospodářství s přiměřenými stavby dobytka.

● Vyhledávejte biovýrobky - ekologické zemědělství nepoužívá tolik chemie jako klasické zemědělství. Navíc je zde zakázáno používat metody genetické modifikace. Bioprodukty mají delší trvanlivost a jsou prostě lepší.

11. INSPIRACE & ODKAZY

CZ

British council CR <http://www.klimaklik.cz/>

Změna klimatu - diplomová práce VŠE Praha 2002: <http://sweb.cz/climate/>

Globální oteplování: <http://klima.ecn.cz>

wikipedia ČR: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Klimatickezmeny>

Monitoring zpráv o klimatu: <http://ekolist.cz/klima.stm>

Národní alokační plán: www.alokacniplan.cz

Vaše kalkulačka CO₂:

http://ec.europa.eu/environment/climat/campaign/index_cs.htm

Aktuální informace: <http://www.ekolist.cz/klima.stm>

Odborné články: <http://amper.ped.muni.cz/>

Přeshraniční projekt na ochranu klimatu: <http://www.klimatickyspolek.cz>

Jak neohřívát zeměkouli:

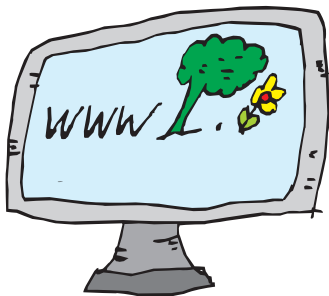
http://www.hnutiduha.cz/publikace/Jak_neohrivat_zemekouli_2003.pdf

Ekonomické aspekty změny klimatu. Sternova studie - MZV, MŽP a British Council ČR, Praha 2007.

Globální oteplení a my - Společnost pro trvale udržitelný život, Brno 1999

Skutečná tvář automobilismu - leták vydaly Děti Země

Víte, které auto je nejšetrnější k životnímu prostředí - leták vydaly Děti Země

ENGLISH

IPCC <http://www.ipcc.ch/>

Změň se! kampaň EU: <http://climatechange.eu.com/>

Climate science from climate scientists: <http://realclimate.org/>

Climate change z dílny BBC:

http://news.bbc.co.uk/1/hi/english/static/in_depth/sci_tech/2000/climate_change/default.stm

Magazín New Scientist:

<http://www.newscientist.com/channel/earth/climate-change/>

Politika EU: http://ec.europa.eu/environment/climat/home_en.htm
Online verze v PDF na stránkách WMO Časopis World Climate News
Dopady klimatických změn na přírodní sféru Global Climate Change -
Research Explorer

School of Environmental Sciences Climatic Research Unit

Web k filmu All Gora Nepříjemná pravda <http://www.climatecrisis.net/trailer/>
Video of Al Gore on Climate Change

<http://www.ted.com/index.php/talks/view/id/1>

Web Goreova projektu <http://www.climateproject.com>

WWF Climate change

http://www.panda.org/about_wwf/what_we_do/climate_change/index.cfm

FOE Climate change campaign

<http://www.foe.co.uk/campaigns/climate/links.html>

Greenpeace Climate change

<http://www.greenpeace.org/international/campaigns/climate-change>

EPA climate change <http://www.epa.gov/climatechange/>

Leonardo di Caprio

<http://www.leonardodicaprio.org/whatsimportant/index.php>

Britská kampaň za klima <http://www.campaigncc.org/>

Jak chránit klima vám rádi ukážeme v Centru modelových ekologických projektů pro venkov v Hostětíně na projektech: //obecní výtopna na dřevní štěpku//instalace solárních kolektorů//sušárna ovoce//BIO sad a rychlerostoucí energetické dřeviny//pasivní dům - seminární centrum//moštárna//izolace slaměnými balíky atd.//

Centrum Veronica v Hostětíně, Hostětín 4, Bojkovice 687 71

www.veronica.cz/hostetin, hostetin@veronica.cz

Na dotazy vám odpovíme v Ekologické poradně Veronica v Brně. Ročně řešíme více než 3000 dotazů k tématům odpady, ochrana zvířat, péče o zeleň či právo životního prostředí. Specializujeme se na ekologické stavění, uvědomělou spotřebu a zapojování veřejnosti do rozhodování a plánování. Ekologická poradna Veronica je členem Sítě ekologických poraden - STEP.

Ekologická poradna Veronica - Zelený telefon města Brna, Panská 9, Brno 602 00

www.veronica.cz, veronica@veronica.cz

Uvítáme vaši finanční, materiálovou i osobní pomoc.

Leták vydala Ekologická poradna Veronica díky podpoře Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR.

